

המציפה

עתון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

באוסטריא אונגרי: לשנה 7. — כתרם, חצי שנה 3.50. — רבע 1.75. — כאשכנזי: לשנה 8. — כתרם, ביתר הארצות: לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

„רמת המצפה“ נכנסת עתה בגליון עצמו, הגדול עתה משהיה ומכיל חמור מפורסם יותר מאשר עד כה. אין הנחה מהמחיר.

מחיר גליון בודד 14 הלר. מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח. ברכת מוט 60 הלר. הודעת אירוסין כתר. זו או זו בראש הגליון שני כתרם. המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקום בית הדואר הקודם. קאנטא שלפאסטישעק נומר 76.918 האדרסה לכית המערכת ולאדמיניסטרציה „HAMICPE“ Kraków, (בהוץ לארץ להוסף: Oesterreich) כעיס: רהוב סעבאטיאנא 32

Kraków, 26 Sierpnia 1910. גליון לג. קראקא, כ"א אב פ' עקב התרע"ו.

תפוג תורתם והיו לבטלנים כקטנים, שזה עתה נולדו. במרם יתחילו איזה דבר, כאשר אך יעלה במחשבה לפניהם, יגדילוהו פי אלף בזכות מגדלת, יצלצלו בכל הפעמונים, יתפארו יגלגו, יתמרו, יתארו להם בפומבי עתיד מזהיר, גאולה שלמה מכל הצרות ואת עצמם הם רואים כמשיחים, כשליחי ההשגחה ואחרי כל הבשורות הטובות ושירי התהלה, שהתענגו עליהם יתחילו עבודתם הצבורית — ויכשזו.

את „סדר העבודה“ הזה ראינו בדורנו פעמים אין מספר. כלנו זוכרים אותו. כלנו הצטרענו על אבדן כל תקוותינו, על פגיעות כל אבועותינו של בורות, שהשכנום למכצרי מעונו, לאלה שאינם יודעים על מה דברינו מכוונים נזכיר רק שתים מני עשר עובדות מהשנים האחרונות: המדינה היהודית, שהיתה עומדת להוסד בעגלה ובזמן קרוב ע"י הכמי המדינה שלנו ישראל זנביל ופרופסור מנדלשטם (בסוף נעשה מהמדינה היהודית גלות. חדשה לאטריקה המערבית, לפזר את הגולים בין ההודיים והכושיים הפראים, ועתה ננעל גם פתח התקוה הזה לגמרו) והמהפכה הגדולה ברוסיא, שסופה קשוי השעבוד של עבשו, ובכל הנסיגות האלה לא החכימו הכמינו ולא לקחו מוסר ובכל פעם שירחש לב איזה בעל רצון טוב לעשות דבר צבורי, הוא מתאר לו מיד תשועה גמורה, פתרון כל שאלות היהודים, קיץ לכל צרות ישראל ואת עצמו הוא רואה כעין משיח ואת מעשהו ותוצאותיו המוצלחות המכבצות בדמינו הוא מספר רבים כלשון מדברת גדולות, מבשר ומנחם ומבטיח כסגנון „רני ושמחי בת ציון, פצה רנה וצהלי, וסופם? — אל נא נפתה פה לשמך, מי יתן ונכזב!“

בכל שנה ושנה נוהגים בעלי בים כבוד ודעת

גורמים, שהעתון העברי מוכרח להיות רק שבועון לא גדול, כי כשמונים או תשעים אהוים ממאה יודעי עברית מהזיקים את עצמם „לסופרים“ או את העתון העברי לשעשוע ילדים ואין לדעתם לפי כבודם להתום על עתון עברי, ע"כ הקוראים המשלמים מעטים, לכן עב"פ שמרו את העתון האחד הזה מלעשותו לתועבה, לגעל-נפש על קוראיו ואל תדרשו ממנו למלאהו מראשו עד סופו בעניני יחידים, עזרונו בתהלה להרבות את ההותמים המשלמים באופן שנוכל להגדיל את הגליון או לעשותו לעתון יומי, אז יהיה כו מקום גם לידיעות כהגיל לכבוד יחידים ולתועלת חברות.

מ"ל „המצפה“

לשון מדברת גדולות.

לדורות הראשונים היה כלל גדול ומושכל ראשון בחיים, שכל דבר, שמתימרים בו בתהלתו, ישמכריוזים עליו בקולי קולות, שקושרים בו תקוות רבות ונשאות במרם נעשה, דבר כזה לא יצליח; ודבר שמתחילים אותו בענוה, בצניעות, בהירות ובהדרה מפני משול, רק זה יצליח. הבקי בתנ"ך או בספר קדמון אחר יזכור מאות הוזהרות ועצות על הכלל הקדמוני הזה. אבל אף מי שלא למד חכמת הקדמונים והוא בעצמו מתבונן על דרכיו ועל דרכי החיים כבר מצא את הכלל והוא מתנהג על פיו בכל מעשיו, שהוא עושה לעצמו. אנשי מעשה ובעלי נסיון בעמים אחרים יזכרו את הכלל הגדול הזה גם בעניני הצבור, ואנשי מעשה בישראל יודעים אותו רק בעסקיהם ובעניני משפחתם. אולם כבואם לעסוק בעניני הצבור ישבחו את כל החכמתם,

הרינו מברכים את הותמי „המצפה“ השוע הנדיב מר רפאל פרנס בלבוב להשיגו מאת הקיריה תו הצדקה של זהב גם הכתר, את ירדנו הרה"ה מר פינחס יוזפסטאל בוויץ להשגת בנו מר אדולף את תו הצדקה הזאת ואת השוע הנדיב מר יהושע שלאסער בבאכניא להשיגו תאר יועץ קיסרי.

מ"ל „המצפה“

ועד החברה „יסוד בית ספר עברי“ בקראקא מודיע בזה, ישלשנת הלמוד הבאה תפוגה, הוץ משתי המדרגות הקימות מכבר, עוד מדרגה שלישית ובשביל הסדר יבוקשו אבות התלמידים משתי המדרגות הקודמות, למחר להכתיב את בניהם בעוד מועד, וכן הרוצים להכתיב בניהם למדרגה הראשונה עליהם להודרו לפנות אל מר חיים ווינדלינג בלשכת „גרעשאם“ רהוב גראדצקא 18 או ברהוב גערטרודא 29 או אל מר שלמה שפירא בבית ההוא.

הועד של חברת יסוד בית ספר עברי בקראקא

אל הקוראים העברים.

עוד הפעם עלינו לבקש מאת הקוראים דבר שבכבר בקשנו פעמים אין מספר לטובתם, להשוך לעצמם כעס-הנם ואכזר זמן וממון; לבלתי שלוח לנו לפרסם מכתבים ומאמרים על-אדות אספות ובהירות של חברות, דרשות, הגיגות, המפדים ושום ענין שאינו נוגע לכל הצבור בכלל אלא רק ליחידים או לחוג קטן, אתם העברים

מאמצות גליתם אליך, ומזבילים במללים, שיגרדי כפנינים, על הרמון ישגיר הרביך.

בָּבֶר אַרְאָה, בָּבֶר אֲשַׁמַּע, הוּי הַרְבֵּה עֲתִידוּח לְךָ אֶחָדָה אֲמַנּוּ הַנִּקְנָה; הַקִּיצִי מִשְׁנֵתָךְ! הַתְּנַעֲרִי מֵעֵפֶר — בָּבֶר בִּי הַתְּגַדְּלִיתְּ בּוּ עַד הַנְּהָ.

הַנְּחַמִּי בַת־צִיּוֹן, מִשְׁבְּרֵךְ הָאָנוּשׁ, אוֹר הַדָּשׁ בְּךָ אַרְאָה בּוֹקֵעַ; שְׁמֹשׁ שֶׁל תִּקְנֶה, הַעֲבִים הַשְּׁחֹרֹת בְּעֵזוֹ וּבְאֵמֶן קוֹרַע....!

רוזניטוב. משה פרניק.

אב זקן ו"אשכנזי" הוא.

שני מבים יש לרבקה הקטנה, את האחד היא יודעת ואוהבת, היא הכירה אותו ביהוד עם אביה ואמה, בכיתו נולדה, גדלה ועדיין היא יושבת שם, זהו אבי אביה הרב הזקן של העירה, אותה העירה שאביה שם דיץ.

בָּבֶר נִזְכְּחוּ בְּנֵיךְ, בִּי אֵינְּ מַה לְקוֹת מְדַמְעָה מְלוֹחָה תוֹעֵלֶת! בְּכַחֵךְ אֶף הַרְבּוֹת הַפְּאָב הַתְּפִצֵּעַ, הַרְוֵה הִיא אֵף מְרַשֵּׁלֶת!

הַלְּבָבוֹת שֶׁנִּבְקוּ מִפְּנֵי הַגְּלוּת, מִתְחִילִים הַתְּמַלֵּא בְּרַגְשׁוֹת, בְּאֵמֶן וְעֵזוֹ הַתְּרוֹמְמָנָה לְמַעַלָּה הַנְּשָׁמוֹת שֶׁחַיִּי הַלְּשׁוֹת.

הַקּוֹלוֹת הַנוֹגִים הַיּוֹצְאִים מִגְּרוֹנוֹת הַנוֹקִים מִפְּאָב וּמִפְּכִיָּה — בָּבֶר אֲשַׁמַּע מִצְּלִצְלִים כְּכַנּוֹר שֶׁל דָּוִד אֶף שִׁירֵי הַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּהִדָּה.

בָּבֶר אֲשַׁמַּע אֵת שִׁירֵי צְפָרִי הַלְּבָנוֹן, הַעוֹפּוֹת הַיְּפִים הַרְבִּים —

בָּבֶר אֲשַׁמַּע אֵת גְּלִי תַרְדֵּן הַשׁוֹכֵב בְּעֵזוֹ וְהַמּוֹלָה מִפְּכִים —

לְקִרְאת פְּגִי־בְּנֵיךְ, הַשְּׁבִים בְּרַנָּה

פיליטון

נחמת ציון.

הַנְּחַמִּי בַת־צִיּוֹן מִשְׁבְּרֵךְ הָאָנוּשׁ, אוֹר הַדָּשׁ בְּךָ אַרְאָה בּוֹקֵעַ; הַהֲשִׁיךְ, שֶׁבִּסָּה שְׁמִיךְ עַד הַנְּהָ, מִתְּפֹזֵר מִתְּבַהֵר, נוֹעַ.

לֹא נִצַּח פֶּה תִּשְׁבִּי לְאָרֶץ אֲבֵלָה וּגְמִימָסָה בְּדַמְעוֹת־עֵינַיִם, בָּבֶר בָּאָה הַעֵת, שֶׁתְּקוּמִי מֵעֵפֶרְךָ עִם שְׁמֹשׁ עֲלֵי הַשָּׁמַיִם....

בָּבֶר נִזְכְּחוּ בְּנֵיךְ, בִּי לֹא יִשְׁעֵי הַרְאֵשׁ — בִּי לְאָרֶץ יִרְיָדוּ; בָּבֶר בָּאָה הַעֵת, שִׁירִים אֵת רֵאשׁוֹ בְּלֵב מְלֵא אֵמֶן הַיְּהוּדִי!

אשר תורה בימינו ובשמאלה נסים, תמשך אחריה בכח בלתי מצוי את לבות המון העם ותפתח ידים גם היותר קפוצות... רעיון כזה מדבר בעד עצמו ואינו דורש באורים והתעוררות, מבלי משיג יעלה על זכרוננו דברי "ל קנטר באחד פוליטוניו (ע"ד פרישטמן ותרגומו את ספרו של שפילהאגן) שאמר: הכשר אצל רבש למה?... מה שאינ בקופת הקה"ק, אשר בשום ענין לא נתן לקרא לה "צדקה" ואין באן לא קדושת הדת ואין צריך לאמר מעשה נסים, אמנם יש כאן ישוב ארצנו הנשמה, תחית עמנו הנדה, חזוק רוחנו הלאומי וכדומה, אבל כל אלה אין בהם כדי להלהיב את ההמון, נישנים ונפלאים הם הדברים לאנשים הושבים מסתכלים אף מעט, מרגישים ומצטערים על ירידת כבודנו ורפיון הלאומיות ולהחמון יכבד מאד לסגל לו את כל הרעיונות האלה, כי על כן המון הוא... בצדק מגלה סופרנו האמת המרה, אנכי אורחא, כי אין הציונים מתאמצים לעשות אידאלים לקנין העם כלו, אבל חלוק דברים יש באין תחת אשר היה לו לומר "אינם עושים" הוא אומר "אינם מתאמצים לעשות". במדומה שהכל יודעים כמה עמלים טובי המתעסקים להפיץ את רעיונו בין השרדות גם היותר נמוכות של המוננו, ואם ההקנאה הזאת אינה נקנית אלא אחר מלאכה טובה וארך-רוח וסבלנות בלתי מצויה — הנה לא עליהם יזעף לבנו, מה מאד הודינו לסופר הנכבד לו הואיל להורות הדרך הקצרה המובילה אל גמר ההקנאה... מה נעשה והרעיון הוא כל כך עדין, כל כך מפנק עד שאין למיששו בידים נסות, הוא דורש מפעלים, בארך-רוח, בסבלנות ומתינות ומתון מתון כו', סוף דבר, בשום אופן לא נכל להעמיד את הרעיון היותר נאדר על נקדת הרעיון, שתקדש בקדושת הדת, ואם נקנא למשל קנאה שאין לה יסוד הנה היא רק מפה נפש, אך רוח, סבלנות ומתינות הם המה מנת חלקנו, כל לב הנקנה לציון, כל פרוטה הנתנת ברגש עמק מצטרפת לחשבון גדול ואם ירבו הימים הנה — הולך גוי פעם אחת?... מפעל, תקוה ואמונה, אחי!

בנימין אשכנזי.

פיריטון קטן.

גזמאות.

בואו ונחזיק טובה לצוררינו, ההיטב חרה לכם בשמעכם או בקראכם פעם, כי צוררינו מעלילים עלינו, כי בלנו רמאים, כלנו ננבים, כלנו חיים על הונאת האכזרים, על הרבית ועל החמס? אבל עלינו להורות, כי גזמאותיהם הכיאו לנו, בכל כונתם הרעה, גם טובה, אלו ספרו עלינו רק עובדות אמתיות, או אולי עש

"אני אלך אתך, אבל זכרי, אל תגידי לאמך, התשמעי לדברי פי.
לכ רבקה התחיל פתאום דופק, כחוטאת הורידה ראשה ארצה ולפני עיניה מתנענעת יד הזקן ואצבעותיו כמו רועדות.
"אבל אזהירך ואזהירך, התשמעי? אל תגידי לאמך."
"לא סבי" — הביעה בקול בטוח וחרד יחד, ושניהם נכנסו אל בית התפלה יחד, כנדהמה נסחבה אחרי סנה, ישעיהו את המגבעת הקשה, היא מביטה על ראשו הקרה בפחד ולבה נמלא מורא וזועה מפני הזקן האשכנזי הזה, ההולך לו בגלוי-ראש, רבקה עמדה לפני קברי המלכים ולפני קבר המשורר מיצקיביץ, אבל מאומה לא התרגשה מהם, כל מחשבותיה טרודות אך עם האשכנזי, ובכל מקום שתשים עיניה בו, בין מימין בין משמאל, בין למעלה בין למטה, עומד הזקן גלוי-הראש הזה ושולל את בינתה.
אב זקן ואשכנזי הוא.
ג. מיפלכ.

ממשלת השולטנים הטונגולים הסבלנים עלתה כפורחת. הרבה מיהודי טאברזו קבלו את אמונת האיסלאם ויתרם נמלטו אל שבטי הקורדים, הוושבים ממערב לנהר אורמיה בין רוכסי-ההרים שעל הגבול, ששם מצאו הרבה מבני אמונתם, אשר בבואם בדרכי-המסחר שממוסול ובגדר התישבו פה אחד אחד, בקורו של הקאקיה, הרב הנודד, אשר פעם בשנה הוא בא כמטיף לכל בית-אב ומקבל תרומה קטנה למחית נפשו, הוא הוא המקשר את נדחי-ישראל אלה עם יתר אחיהם, המפורדים והמפורדים בכל הארץ, מפני שיהודי פרס המערבית-צפונית מדברים בלשון מעורבת במלות עבריות, הם באים בנקל בקשרי-מסחר עם נוצרי המזרח המדברים בלשון סורית-ערבית.

הד. הימן.

מן העם.

ברור דברים.

במאמר "שני חשבונות" ב"מצפה" (נומ' כ"ט שי"ז) יגע סופר אחד למצוא את הסכה המסבבת רבוי הסכומים של קופת ה"חלוקה" ומעומם לקפת הקה"ק. יגע ומצא: כי "העם מאמין בגובי כסף החלוקה כעת אשר בגובי כסף הקה"ק לא יתן אמון, כי הם מתרחקים מן העם ומקניטים אותו במעשיהם ובדרכיהם ונורמים חשד בלבות הקהל בתכלית ס', חבל, כי בהלכה נכבדה בזאת, אשר השקלא והטריא בה דורשות דברים ברורים ובהירים, הנה סתומים דברי סופרנו ואין אנו יכולים למצות עמק פשוטם וממילא קשה לכוין דעתנו. לפי המובן הנה מדבר פה על מעשיהם ודרכיהם של הציונים שבין אדם למקום, והחשר ישם גורמים הוא פשיעה בדת וכדומה, ע"ז אנו עונים בהחלט: לא, אם אמנם מצא לו חשד כזה קן בלבות קנאי דורנו, רבנים וצדיקים כפי שהכריזו במכתביהם החוזרים, הנה אין להמוננו כל חלק בזה, אם טען ההמון היתה טענתו מעין זה: מה למשיכיל מדפלם ונאור מלומד ולישוב הארץ הקדושה ולמעשי קבוץ גלויות? אלה הדברים הם ישיבים לתופשי תורה ועמודי העבודה, רבנים גדולים ויהודים טובים, וגם המענה הזאת הנה לא יכירנה עוד זמננו, הכל יודעים עתה את אשר גלה בראשונה איש האמת המצוין הגאון ר"ט עלישברג מבוסק, כי הענין הזה שייך דוקא ליהודי בינה לעתים ופרקים בהלכות מדינה ומעלה אין להחמון על המשיכילים בלום. — לדעתנו הדבר מובן ופשוט ואם דמינו כי מן הישנות הוא, הנה על כרחנו עלינו לשנות ולשלש הידוע, הסכה האמתית היא, בי החלוקה" מראשית הוסדה הקדשה בקדושת הדת, מיסדיה עשו זאת לשם למוד התורה בטהרה בא"י, ואחריהם הוסיפו עוד להשכיל ויקראו לצדקה הזאת בשם קופת ר' מאיר בעל נס, ומי זה לא ידע, בי צדקה בזאת,

אשכנזי, מה שהוא למורת רוח שני העמים, הכל יודעים איך שונאים האנגלים את האשכנזים הגרים בארצם ומתחרים עמם וכא היהיר היהודי ורוצה להוסיף על הגרים האלה, להוסיף שנאה וקנאה ולהרתר ריב, מי זה שלחהו ומי העירהו לעשות כן? ולמעשה כזה הוא סוהב את המלכים בעל כרחם, לעזור ולהסכים על ידו! אכן הצפה היא וכל היהודים יהיו אחראים בעדו, פושעי ישראל אבדו לאומיותם והם רוצים שכל העמים יותרו על לאומיותם, השועל אבד את זנבו והוא מסית את כל הישועלים לקצין זנביהם!

היהודים בפרם.

לפי הידיעות האחרונות יושבים ככל מדינת פרס כארבעים עד חמישים אלף יהודים, ביחוד מרובה מספרם בהאמאראן ובסביבותיה (מיסירקאן, ניהוואנד, בורדזיורד), ומגיע לשני אלפים נפש, אפשר הדבר, כי כמו היהודים בכבל כן נמצאו היהודים עוד מלפני החרב גם בהאמאראן, שהיתה עיר הממלכה העתיקה של מלכי פרס ומדי, בהאמאראן, העומדת בקשרי-מסחר עם בגרד, היהודים הם הסוחרים הגדולים והשפעתם הכלכלית מרובה מאד, יהודי האמאראן נתמכים הרבה במפעליהם המסחריים מאת היהודים העשירים שבבגדר, בתהראן, עוד הכירה הפרסית בימינו, נמצאים חמשת אלפים יהודים, פה וגם בשיראז (אלף יהודים) מרובה ביניהם מספר העניים על העשירים, אבל בעת האחרונה הוטב שם המצב מעט, וכמדה שמתרחבת ההשכלה האירפית במקומות הללו, כך הולך מעמדם החמרי הולך וטוב, להפצת ההשכלה בין יהודי-פרס מסייעה הרבה חברת כ"ה, אשר פתחה בתי-ספר בתהראן (1898), בהאמאראן, בשיראז, באיספאהאן ויאז, עניה מאד היא קהלת היהודים באיספאהאן, המונה חמשת אלפים נפש, בעוני גדול ובשפלות נוראה חיים יהודי פרס הדרומית ביארו (אלף) ובקירמאן (מאתים), פה הם מוכרחים עדיין לשאת על בגדיהם ממול לבם תו של צמר צהוב לאות חרפה, כן יושבים הם במעונות הפרסים עובדי האילילים, אשר מפני החיוקם בתורה, זאראת וסמרה הנם נבויים ושנואים על הפרסי גם הם, הקהלה הישראלית היותר גדולה בפרס המערבית נמצאת באורמיה (350 משפחות), גם באישנו בדרך אורמיה-רובאנוס-מוסול ישנה קהלה גדולה של יהודים פרסים במספר קטן, המצטיינים במהירות ובחריצות יתרה, יושבים בתור תגרנים פעוטים בין שבטי הקורדים ובבורים הפראים של פרס המערבית, בחבל סאלמאס יושבים מחמש מאות עד שיש מאות יהודים בעיר קינ-א-שיר, בחלק המזרחי של גליל אורביידשאן אין כמעט למצוא יהודים כלל, לכך גרמו הרדיפות הרבות אשר נרדפו היהודים במאות הי"ז והי"ח בטאבריס, אשר הרסו את הקולונייה היהודית שם, אשר בימי

בעירתה, ואיננו מגלח כליל כמוהו, בכל זאת "אשכנזי" הוא, ולא יוכל להקרא בשם "סבי", הלא סב הוא רק הלבויש שטריימל וחגורה על בכשה ארוכה ויושב ולומד ספרים גדולים, בשום אופן לא יכנה להתרנגל לזה, כי הוא סבה, אבל בעד זה התקרבה אליו יותר מרגע לרגע ואהבה אותו — איש טוב הוא הזקן הזה, ומטיב כל כך לדבר פולגית, "סב אינו צריך לדעת דבר פולגית, כי-אם יהודית" — השבה רבקה בלבה — אבל הלא הוא איננו סב, כי-אם איש זקן וטוב, כל העת אחז אותך על ברכיו וענה לה על כל שאלותיה הילדותיות והחמטיות וביותר אהבה אותו ברגע הבטיחו ללכת אתה אל ה"בבל", אז נשקה אותו כמו שנושקים לסב אמיתי.
אמה הלכה אל הרופא, והסב עם נכרו אל ה"בבל", הוא נהג אותה על פני כל המצבה, הראה לה את הבל וספר את הערך ההסטורי של כל דבר והיא התנהגה אחריו דוממה כאלמת ובהתרגשות עצורה בלעה את כל מלה ומלה, אשר יצאה מפי הזקן, לרגעים נענעה את ראשה לאות הסכם, בזכרה את ספורי מורותיה מתאימים בדיוק לדברי הזקן ובאוריו, היא לא יכלה להתאפק והתחילה מדקלמת, "אם חפץ אתה לדעת את העם הפולגני, לראות שכינתו, אשר מתחת כנפיה מבצבצת ועולד רוחו הכבירה —

סע אחי קרקאה.
היא שכחה איפה היא נמצאת, נדמה לה, כי עומדת היא עתה לפני מורותיה ומדקלמת, והזקן הביט עליה בהשתוממות וגחוך קל התמתה על שפתיו.
— אבל הלא מאומה עוד לא ראית, פה קבורים מלכי פולן הקדמונים, פה קברי ישרים ורוזנים ידועים, וגם המשורר הגדול מיצקיביץ שוכב ביניהם.
"כן, כן — נזכרה רבקה, כמו פתאום הקיצה משנתה — היכולים אנחנו לראותם?"
"יכולים לראותם, אבל, התכניני? אסור, יהודים אדוקים, הע, אומרים כי אסור, צריכים בראשונה להכנס אל בית התפלה שלהם."
רבקה הורידה עיניה בעצב ארצה, בל כך היא רוצה לראות את הקברים, אבל אסור, היא יודעת בעצמה, כי אל בית תפלתם אסור להכנס, "וחושבת את, שיהודים אינם נכנסים פה? הרבה יהודים, יהודים טובים אפילו, הן לא להתפלל הם נכנסים, אלא לראות את הקברים, אשר שם במערה פנימה, אך יהודים אדוקים ביותר אומרים שאסור."
"ואתה סבי היית שם כבר?"
"לא פעם אחת."
"הבה נלך נא גם אנחנו, רוצה אני לראות."
הזקן החריש רגע, אחר כך פנה אליה:

טארנאפאל 7 אויגוסט

צאהל 960

מחאה.

קאנקורס.

בעהופס בעזעטצונג דעס אין דער יודישען קולטור-געמיינדע אין טארנאפאל וואקאנטען ראבניער-פאסטענס וויר היעמיט נאכשטעזענדער קאנקורס אויסגעשרייעבן.

- 1 בעזעטצונג האבען נאכצוווייזען.
- 2 הערפארראגענדעס תלמודישעס וויסען ענטשפרע-כענד דער ווירדע דער געמיינדע טארנאפאל.
- 3 בעדינגונגען אים זינגע דעם § 11 דעם געזעצטעס פאם 21 מערץ 1890 רייכסגעזעצטען-בלאטט נר' 57 עווענטועלל דיספענו פאן דעמזעלבען.
- 3 דיא עסטערייכישע שטאטסביורגערשאפט.

דער פאסטען ווירד אים זינגע דעם § 28 דעם שטאטטעס דער קולטורגעמיינדע פראוויזאריש אויף 3 יאהרע פערליעהען, נאך אבלויף דיעזער צייט ערפאלגט דיא שטאטל-זירונג.

דען געהאלט ווירד דער קולטורראט סיסטעמזירען. געזוכט זינד ביס 7 אקטאבעד 1910 צו הענדען דעם געפערטיגטען קולטורפרעזידענטען צו איבעררייבען.

דער פרעזידענט דער קולטורגעמיינדע דיר יוליוס לאנדעסבערג.

מורה בעל נסיון לשפת עבר ולשפת צרפת בלישון ההוראה הפולנית או האשכנזית מבקש לו הוראות ישעה בקראקא או בכפר. לשאלו במערכת המצפה.

הננו בזה להודיע בשער בת רבים על דבר הקונקורס הנדפס במחצית "מחזיקי הדת" והמצפה מאת נשיא עדתנו הנכבד נ"י, שעדתנו תבקש לה רב, למלא מקום אאמיר הרב הגאון הצדיק זצ"ל, ואחר אשר הקונקורס הזה לא נתפרסם רק לצאת ידי החוק, כי זה לי יותר מעשר שנים, אשר אנכי יושב על כסא ההוראה, ועוד בחיי אאמיר הגאון זצ"ל כל דברי הרבנות היו נהתכין על פי, וגם עתה רוב אנשי העיר— יותר מתשעים למאה — נתנו עיניהם כי ושלמים הם אתי, להושיבני על כסא אבותי, ויש בידי כתבי תעודה מגאוני דורגה, היה הגאון מאוהיג אבדיק ברעזאן והגאון הטובהק אבדיק לבוב נ"י, אשר יעידון ויגידון, שת"ל ראוי אנכי לאותה איצטלא, לכן הנני בזה להזהיר ולהתרות בהרבנים נ"י, לכל יהיו שום אחר מהם להישתדל אחר משרת הרבנות בפד"ק, כי מי זה ירהיב בנפשו לעבור על איסור השגת גבול והזקה גדולה וישנה בזאת, אחר אשר אאמיר הגאון הצדיק, וקני הגאון הקדוש צ"ע מרן יוסף באביד ז"ל בעהמחים "מנחת חנוך" וא"י הגאון הקדוש המפורסם מו"ה יודישע העשיל זצ"ל בעהמחים "היושע" ולמעלה בקודש הקדשים דור אחר דור שמשו בכתר הרבנות בפד"ק זה מאות בשנים, לזאת במחוני אמיץ וחזק, שלא נחשדו הלילה רועי ישראל על הגזל, ושארית ישראל לא יעשה עולה. יום בי מו"ב מנחם-אב עתיד לפיק טארנאפאל. יהושע העשיל באביד כהגאון הצדיק מוה"ש אבדפח"ק זצ"ל.

ברגשי ידיות אני מגיש במו"ט להוג הנכבד מרדיצהק גליק ומי שושנה הורוויץ להתנות. שמעון הורוויץ — בוטישאמיש.

ברגשי גיל וחכה אברך במו"ט את ידי מר יעקב זידיץ בראשטישין לארוסו עם מי שפרנצה שפאטיץ בלזענסק. מו"ה להורוי.

שלמה נוסכיים — הוסאקוב.

מקרב ולב עמוק אברך במו"ט את ידי היקר מר אייזיק פערעברוכים לארוסו עם מי מרים דריטער בזאביע. שלמה הערץ בהראבדיק — סמרי.

במו"ט אניש לבית סקובלסקי ביאפלא לכלולת בתם מי ישרה עב"ג מר אליעזר רעטיג ואברך את הוג הנכבד באהבה. פינחס הארן — ברויסקא.

הננו מכרכים במו"ט את מי הענע פערענקל לארוסה עם מר יהושע רעבעס מסאנד' ווישינא. מיספחה שיפמאן — פרעמיסלא.

ברגשי גיל וחדיה אביע במו"ט למר משה בלום להתנות עם אהותי מרת עלקא. מו"ט להורי. זאב גערבער — רודניק אצל מושיצ'סק.

בלב מלב רגשי ידיות וארבה נברך את רענו מנוער מר שמואל ראזענפעלד להתנות את מי הנח פריעס במרנוב. האחים נאכט.

מרגשי אהבה והבה אברך מעמקי כב' במו"ט את רעי מנוער מר דוד צבי ביק להתנות עם מי פרידה סלצר בלבוב. מזליט להורוי יעקב גערטעל — סוקל.

מתקבלת החתימה לרבע השלישי של שנת 1910 על הביבליותיקה השבועית

"ביבליותיקה גדולה"

מבחר הספרות העברית הישנה. החדשה והצעירה. הביבליותיקה הגדולה" התחילה לצאת מיאנאר שנת 1910.

עד כה יצאו מביהד"פ הספרים הללו:

- א) כל שירי ר' שמואל הנגיד ערובים ומסודרים, מנחים ומבארים, ע"י ד"ר ת. ברודי (פראג).
- ב) כל כתבי ד"ר שלמה רובין, ערובים ומסודרים, מנחים ומתקנים, עם תמונת המהבר ותולדותו, ע"י ד"ר י. קלוזנר. ספר שני: גאון יהודה וירושלים (הלישית העברית בהקופת כה"ק, עם מבוא והערות, מאת א"ש הר שברג).
- ג) כל כתבי מ. ד. ברנשטער, ישנים גם הרשים, בשלישה חלקים, עם תמונת המהבר ותולדותו, ע"י ד"ר מ. רבינוב. חלק ראשון: (1) ציורי מבע, רשימות-סע במדבר ארץ כוש. מאת פרופ' ג. זיליקוביץ (ניו-יורק). עם תמונת המהבר ותולדותיו כתובות בירי עצמו (2) דמדומים, קובץ שירים, ה"א. מאת יצחק קצנבלסון. (3) בערב, מפורסם ספרותיים, מאת ד"ר פ. י. ברדיטצ'בסקי. (4) כתבים אחרונים, (מעובד המנות) מאת י. ברשדסקי. חלק ראשון, עם תמונת המהבר, תולדותיו ע"י פ. קפלן, ומסה ספרותית, י. ברשדסקי בתור אדם ובתור מספר, מאת בן-אביגדור. (5) כל כתבי ד"ר ש. רובין. ספר ראשון: "ספר המדות" (6) הרב מלאדי ומפלגת הב"ד, מאת פ. טייטלבוים. חיי הרב, ספריו ושיטתו וקורות מפלגת הב"ד (עם תמונת הרב ופוסקמיליה שלו). חלק ראשון: תולדות הרב.
- ד) כתבים אחרונים (מעובד המנות), מאת י. ברשדסקי. חלק שני. (7) מן החיים והמות, קובץ רשימות וספורים. מאת ז. שניאור. (8) קבוצת מאמרים מאת אברהם גייגר. ערובים ומסודרים עם מבוא והערות ע"י ד"ר ש. א. פוזנאנסקי (ורשה). סהכרת ראשונה. (עם תמונת המהבר).

מחיר החתימה: ברוסיה לשנה 10 רובל, עם המשלוח 12 רובל; בחו"ל 13 רובל לשנה עם המשלוח וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

עם הביבליותיקה העברית" (מאתים ספרים בכל מקצעות הספרות) בשיעורין: לקבל 25 ספרים בבת אחת בכל רבע שנה; ברוסיה; לשנה 24 ר', עם המשלוח 28 ר'; בחו"ל: לשנה 32 ר' עם המשלוח, וכן לחצי ולרבע שנה בערך.

התפאים לקבל את הביבליותיקה העברית" בבת אחת עליהם לצרף להתיימט על הביבליותיקה הגדולה" עוד 20 רובל מראש. ובעד מכירת הדרכות שים כרכים (מסודרים לפי הענינים) 30 רובל, המשלוח על תשכון הקונה, כפי שיעלה.

כתשלומין לשיעורין אפשר ג"כ לקבל את הביבליותיקה העברית" מכורכת הדר, אבל רק בארבעים כרכים—כפי שדר הוצאת הספרים—ובהוספת 8 רובל בעד הכריכות במשך שנתים (1 רובל לכל רבע בעד הכריכות של 5 כרכים). המשלוח כמבואר למעלה.

מח"ל אפשר לשלוח בכספי המדינה לפי הקורט. האודיסה של הוידקציה והארמיניסטרציה: Издат. Tymiā, Варшава.—Verlag Tuschijah, Warschau. פרוספקט מפורט ישולח חנם לכל דורש.

טאפעלטרויבען

אללערפריינסטע דעסערט סארטען, זיסט, גראסעבעריג, טעגליך פריש פאס שטאק 3 קילא קאללי קראנען 3.50 ביענענהאניג פיינסטע קוואליטעט 5 קילא קר. 9.50 L. ALTNEU, Versecz 15, Ungarn.

פערשיעדענע

פלוים & בעטטפעדערן צו דען ביליגסטען פרייזען ליעפען APTOWITZER & WAHLER Geflügel, Gänsefett u. Federn Export, TARNOPOL.

Prawdziwe Schichta Mydło z marką „Jeleń“ prasowane jest tak:

Główna fabryka Jerzy Schicht T. A. firmy znajduje się w Aussig, w Czechach.

Fabryki filialne istnieją w Wiedniu, w Mar. Ostrawie i w Ringelshain w Czechach.

Jest to wyłącznie austriackie przedsiębiorstwa, pracujące wyłącznie austriackim kapitałem i właścicielami są austriacy.

ספר נפלא. Cudowny Samouczek Wunderbuch zum Selbst-Unterricht der deutsch. Sprache in zwei Sprachen (polnisch-deutsch) vorgetragen von JOSEF SAS JAWORSKI Gymnasial-Oberlehrer und MAJER LAUB bekannten Pedagogien. Bis heute 2 Teile gedruckt zu je 32 grosse Seiten. Preis 50 Heller pr. 1 Teil auch Briefmarken werden angenommen. Bei Postsendungen 10 h. mehr. Zu bekommen bei Majer Laub, Krakau, Gazowa 8 u. bei J. S. Jaworski, Krakau, Straszewskiego 4. II. Hier habt ihr Gelegenheit, auf eine ungewöhnlich leichte Art die deutsche Sprache im besten Sinne des Wortes zu erlernen.

כבית המערכת של המצפה נמצאים הספרים האלה למכירה:

- 1) ברוזאב י. ל. אוצר הישרשים מעובד ע"י מ. שולבוים מעברית לאשכנזית 5.— K.
- 2) גרוזבסקי וקלויזנר, מלון של כים מעברית לאשכנזית ורוסית עם נוספות מלים חדשות מברך הדר 6.— K.
- 3) גינציגע, דר. פובס י. ש. דר. האשכול מאסף ספרותי ומדעי, חמשה חלקים תרניה 9.— K.
- 4) גרעבער, אוצר הספרות שנה שניה, רביעית, כל אחת 3.— K.
- 5) כהנא ש. ז. ענף עין אבות, סדר יומין למשפחות הורוויץ, היילפרין, רפאפורט, מרגליות, שור, קצנבלויגן ועוד עם תמונות מצבות הרמ"א, שארית יוסף, הכ"ח תוס' ייט"ו ר' ר' העשל, מגיני שלמה, הויכר ר' ליב וכהני הרמ"א.
- 6) קלויזנר יוסף דר. יהדות ואנושיות קובץ מאמרים תרס"ה 3.— K.

